

DERINIMO PAŽYMA

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 1, 6, 8, 19¹, 31 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 4, 5, 7, 9, 10, 13 ir 17 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 5¹ straipsniu įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 242, 268, 286 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto

Eil. Nr.	Institucija	Pastaba	Argumentai
1.	Lietuvos savivaldybių asociacija 2023-06-28 Nr. (6)-SD-670	<p>2. Savivaldybės nesutinka su AAĮ pakeitimo projekto 7 str., kuriuo siūloma naujai išdėstyti AAĮ 31 str., papildant jį 2 papunkčiu, reglamentuojančiu savivaldos pareigą atlikti aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo kontrolę AAĮ, VSI, Atliekų tvarkymo įstatymo, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo, Aplinkos oro apsaugos įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir kitų aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų nustatytoje srityse.</p> <p>Siūloma nauja papunkčio redakcija sukuria precedentą, kai atskiruose išvardintuose įstatymuose sukuriamą naujų kontrolės funkcijų, neatitinkančių VSI numatytų savivaldos savarankiškųjų ir valstybės deleguotų funkcijų. Ši kontrolė iki šiol buvo ir toliau turi likti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų funkcija.</p> <p><u>Savivaldybės siūlo: atsisakyti AAĮ 31 straipsnio pakeitimo ir palikti ankstesnę šio straipsnio redakciją.</u></p>	<p>Neatsižvelgta</p> <p>Projektu keičiamo 31 str. 2 d. įtvirtinama nukreipiančioji nuoroda į specialiuosius įstatymus. Išvardintuose teisės aktuose nustatytos funkcijos vietos savivaldos institucijoms, todėl AAĮ nesukuria naujų pareigų, o sistemiškai reglamentuoja, kad yra valstybės lygmens aplinkos apsaugos funkcijos, kurias atlieka aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdanči institucija ir tam tikrais atvejais funkcijos atliekamos vietos savivaldos lygiu.</p>
2.		<p>5. Savivaldybės prašo detalizuoti, koku tikslu joms priskiriama nuotekų kontrolės individualiosiose valdose funkcija, kai šiuo metu yra kuriama bendra informacinė (skaitmenizuota) sistema. Analizuojant pateiktą pasiūlymą susidaro įspūdis, jog už sistemą bus atsakingi visi subjektai: tiek savivalda, tiek nuotekų tvarkytojai, tiek aplinkos apsaugos departamento pareigūnai. Tačiau būtent Aplinkos</p>	<p>Paiškiname</p> <p>Kaip pažymėta aiškinamajame rašte, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 10 str. 2 d. 9 p., nustatantis pareigą savivaldybės vykdomoji institucijai organizuoti patikrą, ar asmenys, individualiai tvarkantys nuotekas, turi apmokėjimą už</p>

		<p>apsaugos departamento pagrindinė paskirtis – vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę. Pagal nuostatus departamento pareigūnai (inspektoriai) „kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi nustatytų teršalų išmetimo ir išleidimo į aplinką bei aplinkos kokybės normų. Nustatyta tvarka įvertina aplinkos apsaugos įstatymo ar kitų teisės aktų pažeidimais padarytą žalą aplinkai ir teikia ieškinius dėl jos atlyginimo“. Savivaldybių specialistai neturi nei galimybių, nei teisinio pagrindo eiti į privačias valdas ir nustatyti aplinkos taršos lygio nuotekomis, ar neteisėtai sukūrenta kuro rūšimi.</p>	<p>sukauptų nuotekų transportavimą patvirtinančius dokumentus arba viešąją sutartį su geriamojo vandens tiekėju ar garantiniu vandens tiekėju, arba sutartį su nuotekų transportavimo paslaugas teikiančiu asmeniu arba individualiųjų nuotekų valymo ir (arba) kaupimo įrenginių priežiūrą vykdančiu asmeniu, ar individualiųjų nuotekų valymo įrenginių priežiūra (eksploatacija) vykdoma aplinkos ministro tvirtinamų nuotekų kaupimo rezervuarų ir septikų įrengimo, eksploatavimo ir kontrolės tvarkos apraše ir nuotekų valymo įrenginių taikymo reglamente nustatyta tvarka, yra galiojanti, ANK pakeitimu suteikiama teisė vykdyti administracinę teiseną ir taikyti administracinę atsakomybę.</p> <p>Kuriama informacinė sistema bus įrankis, kuriuo naudosis tiek savivaldybės, AAD, nuotekų vežėjai ir kt. tada jau nereikės gyventojams saugoti mokėjimą patvirtinančių dokumentų, pvz., sąskaitų faktūrų ar kasos kvitų, nes tas turės matytis sistemoje. Bet savivaldybėms numatyta funkcija dėl to nesikeis, nebus perduota kitiems subjektams.</p> <p>Patikrinimai ar įrenginių priežiūra/eksploatacija vykdoma tinkamai, turėtų būti vykdoma remiantis nuotekų valymo įrenginio gamintojo pateikta instrukcija. Jei gyventojas turi priežiūros sutartį, tikėtina, kad viskas vyksta teisingai. Priežiūra tikėtina būtų vykdoma remiantis rizikos analize ar kitais analitiniais metodais grįstomis priemonėmis.</p>
--	--	---	---

			<p>O kai veiks informacinė sistema, šiuo aspektu bus dar paprasčiau - joje turės matytis tiek sutarties (ne-)turėjimas, nuotekų išvežimo faktas ir data ir tik jei to sistemoje nėra, tada reiks jau kontaktuoti su konkrečiu gyventoju ir aiškintis, ar jis neturi, ką privalo turėti, ar tik į sistemą neįvesta. O jei įtariamas aplinkos taršos nuotekomis atvejis, be abejo, tokius atvejus kaip ir iki šiol tirs AAD.</p>
3.		<p>Savivaldybės glaudžiai bendradarbiauja su aplinkosaugos pareigūnais, vykdo bendrus reidus, esant galimiems pažeidimams perduoda informaciją atsakingiems inspektoriams. Savivalda nuolat vykdo prevencinius darbus aplinkos kokybės gerinimui. Savivaldybės yra atviros diskusijoms ir pasiūlymams, kaip su turimais resursais dar daugiau galėtų prisidėti prie aplinkos kokybės kontrolės funkcijų stiprinimo, tačiau kategoriškai nesutinka šių funkcijų perimti ir jas vykdyti, neskiriant tam atitinkamų lėšų.</p> <p>Siūlomus Įstatymų projektus savivaldybės traktuoja kaip Aplinkos ministerijos iniciatyvą netolimoje ateityje išvengti atsakomybės dėl pasikeitusios Oro apsaugos direktyvos ir netrukus įsigaliosiančių naujų dvigubai griežtesnių aplinkos oro teršalų normų.</p>	<p>Paaikškiname</p> <p>Vadovaujantis ANK 589 straipsnio 82 punktu, savivaldybių administracijų pareigūnai įgalioti vykdyti teiseną už daugiau kaip 100 straipsnių ir (ar) kam tikrų straipsnių dalių pažeidimus. Yra ANK straipsnių, už kurių pažeidimus administracinę teiseną gali vykdyti kelios institucijos. Atsižvelgiant į tai, savivaldybių lygiu turi būti sukurti intelektiniai, administraciniai resursai. Priėmus siūlomus pakeitimus, jie turės būti peržiūrėti, ir esant poreikiui sustiprinti. Pavyzdžiui, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos 2022 m. fiksavo 407 pažeidimus visoje šalies teritorijoje už ANK 242 straipsnio Teršalų išmetimas į aplinkos orą (įskaitant visas dalis) pažeidimus, ANK 246 straipsnio Aplinkos teršimas nuotekomis (įskaitant visas dalis) – 501 pažeidimas, o ANK 286 straipsnio dėl sausų augalų deginimo (įskaitant visas dalis) – 129 pažeidimus šalyje. Atkreipiame dėmesį, kad pateikti ANK 242 ir 246 straipsnių pavyzdžiai susiję sritimi, tačiau pažeidimų turinys yra žymiai sudėtingesnis,</p>

			<p> todėl netapatintinas su nedidelio masto pažeidimais, kuriu sudėtis yra formalioji, t. y. tik už teisei priešingo veiksmo atlikimą. Svarbu pažymėti, kad valstybinė aplinkos apsaugos kontrolė pirmiausiai orientuota į sudėtingų, didelio masto ir darančių didelę žalą įstatymų saugomai vertybei pažeidimų užkardymą ir tyrimą. Siekiant efektyviai paskirstyti pajėgumus ir užtikrinti mažesnio masto pažeidimų užkardymą, ir kartu kiekvieno gyventojo teisių į švarią aplinką apsaugą, tikslinga apjungti savivaldybių administravimo subjektų ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pajėgumus. Pažymėtina, kad priėmus pakeitimus savivaldybėms nereikėtų kurti naujų sistemų, o įsivertinti esamas, nes pagal galiojančius teisės aktus, savivaldybės taiko administracinę atsakomybę už kelias dešimtis aplinkos apsaugos ANK straipsnių pažeidimus. Tikėtina, kad priėmus siūlomus pakeitimus vidutiniškai per metus vienai savivaldybei krūvis galėtų padidėti 17 pažeidimų ištyrimu arba savivaldybės administracijos tarnautojo 42,5 darbo valandomis. Papildomai įvertinti kaštai reikalingi apdoroti gaunamus pranešimus apie galimus pažeidimus, kurie nepasitvirtina, vidutiniškai per metus vienos savivaldybės tarnautojams sudarytų 12,45 val. Situacija modeliuota iškeliant prielaidą, kad įsigaliojus naujam reglamentavimui visuomenė būtų ypač aktyvi ir tam tikrą laiką būtų gauna daugiau pranešimų ir nustatoma pažeidimų, o ilgesnėje perspektyvoje, turėtų būti stebimas nuoseklus </p>
--	--	--	---

			sumažėjimas. Atsižvelgiant į skirtingą ANK projekto 1, 2 ir 3 straipsnių įsigaliojimą, bus užtikrinama pakankamai laiko pasirengti naujų nuostatų įsigaliojimui.
4.	Lietuvos savivaldybių asociacija 2023-09-21 Nr. (6)-SD-685	<p>Lietuvos savivaldybių asociacija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 1, 6, 15, 19¹, 19⁴ ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – AAĮ projektas), Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo Nr. VIII-1392 2, 4, 5, 7, 9, 10, 13 ir 17 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 5¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – AOAĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 242, 268 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ANK projektas; toliau kartu – Įstatymų projektai) po Aplinkos ministerijos atliktų korekcijų, tačiau lieka prie ankstesnės pozicijos, t.y. <u>kategoriškai nesutinka su šiu Įstatymų projektuose siūlomais pakeitimais.</u></p> <p>Savivaldybės nesutinka vykdyti namų ūkių veiklos, darančios poveikį gyvenamosios teritorijos aplinkai, aplinkos apsaugos kontrolės funkcijų dėl šių priežasčių:</p> <p>1. Įstatymų projektuose numatyta kontrolei vykdyti reikalingi techniniai ištekčiai, lėšos bei specialistai. Savivaldybės, o ypač mažosios, neturi galimybių pritraukti ir išlaikyti aukšto lygio kontrolės specialistus, galėsiančius tinkamai atlikti funkcijas. Savivaldybės neturi pareigybės „Administracijos pareigūnas“, neturi atitinkamos įrangos ir/ar laboratorijų, o neturint tyrimų, įrodančių galimą taršą, administracinę poveikio priemonę yra neveiksminga. Savivaldybės Įstatymų projektuose įžvelgia neracionalų kontrolės funkcijų dvigubinimą bei lėšų už funkcijų vykdymą poreikį. Nėra pateikta argumentų, kad aplinkosaugos inspektoriai šių funkcijų ateiityje negalės vykdyti. Kontrolės funkcijos, kaip ir iki</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Pažymėtina, kad AOAĮ projektu keičiamo AOAĮ 4 straipsnio 5 dalyje siūloma įtvirtinti, teisę savivaldybės tarybai nustatyti buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisykles. AAĮ projektu keičiamame AAĮ 6 straipsnio 7 dalies 8 punkte siūloma suteikti teisę savivaldybių institucijoms ir įstaigoms nustatyti griežtesnius už valstybinius arba papildomus, jeigu valstybės institucijų nenustatyta, aplinkos apsaugos normatyvus ir (ar) taisykles, taikomus savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje, atsižvelgdamos į vietos gyventojų ir bendruomenių poreikius ir (ar) vietos aplinkos sąlygas. AAĮ ir AOAĮ siūloma įtvirtinti teisę, o ne pareigą savivaldybėms nustatyti papildomą reguliavimą.</p> <p>Dėl aplinkos apsaugos kontrolės.</p> <p>AOAĮ projektu keičiamo AOAĮ 4 straipsnio 6 dalyje siūloma reglamentuoti, kad savivaldybės administracijos tarnautojai vykdytų: a) savivaldybių tarybų priimtų buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimo taisyklių; b) draudimo deginti atliekas buitiniuose taršos šaltiniuose ir c) draudimo deginti kietąjį iškastinį kurą buitiniuose taršos šaltiniuose laikymosi kontrolę.</p>

		<p>šiول, toliau turi likti aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų veiklos funkcijomis. Sudubliavus kontrolės funkcijas, visuomenėje bus įneštas chaosas kuri institucija atsakinga už aplinkosaugos pažeidimus. Savivaldybių darbo laikas standartiškai yra tik darbo dienomis nuo 8:00-17:00 val., kai tuo tarpu pažeidimai namų ūkiuose dažniausiai vyksta ne darbo metu ir savaitgaliais.</p> <p><u>Savivaldybės siūlo:</u> reglamentuoti namų ūkio veiklos priežiūrą ir kontrolę, o ne perkelti šios funkcijos pareigą savivaldybėms. Savivaldybės Įstatymų projektuose prašo suteikti galimybes, esant poreikiui papildomai nusistatyti taisykles arba specialiuosius planavimo dokumentus ir vykdyti jų laikymosi kontrolę, kaip siūloma daryti su buitinių taršos šaltinių keliamos aplinkos oro taršos ribojimu. Tačiau savivaldybės nesutinka su naujų prievolių vykdymu.</p>	<p>Draudimas deginti atliekas AOAĮ įtvirtintas nuo 1999 m., šis draudimas daugumoje savivaldybių įtrauktas į savivaldybių atliekų tvarkymo taisykles. Administracinė atsakomybė fiziniams asmenims už savivaldybių tarybų patvirtintų atliekų tvarkymo taisyklių pažeidimus įtvirtinta ANK 367 straipsnyje, o teisę savivaldybių administracijos tarnautojams vykdyti administracinę teiseną įtvirtinta ANK 589 straipsnio 82 punkte. Savivaldybės šiuo metu realiai vykdo kontrolę šioje srityje.</p> <p>Pirminiame projekte vartota formuluotė „savivaldybės administracijos pareigūnas“ patikslinta ir siūloma vartoti „savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas“. Pažymėtina, kad galiojančiame ANK 589 straipsnyje vartojamas žodis „pareigūnas“ - „Administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo, <...> šių institucijų pareigūnai: <...> „82) savivaldybių administracijų – dėl šio kodekso <...>“.</p> <p>Dėl draudimo deginti kietąjį iškastinį kurą buitiniuose taršos šaltiniuose. Pagal AOAĮ projekto normos turinį, pažeidimo sudėtis, t. y. kas laikytina teisės priešinga veika, siejama su formalaus reikalavimo deginti kietąjį iškastinį kurą pažeidimu. Teisei priešingos veikos turinys nesiejamas su teršalų išmetimo į</p>
--	--	--	---

			aplinką nustatymu. Turinio prasme analogiška nuostata kaip ir draudimo deginti atliekas, t. y. pakanka paties fakto, kad buvo degimas kietasis iškastinis kuras konstatavimo ar, kad buvo deginamos atliekos konstatavimo. Šiems pažeidimams nustatyti nereikalingi laboratoriniai tyrimai ar specialus išsilavinimas tam tikrose srityse.
5.		<p>2. Savivaldybių specialistai neturi nei galimybių, nei teisinio pagrindo eiti į privačias valdas ir nustatyti aplinkos taršos lygio nuotekomis, ar neteisėtai sukūrenta kuro rūšimi. Savivaldybės visokeriopai skatina aplinkos taršos mažinimą bei diegia įvairias taršą (tame tarpe ir aplinkos oro) mažinančias priemones, kurios integruotos į savivaldybės plėtros bei veiklos strateginius planus.</p> <p>Savivaldybės glaudžiai bendradarbiauja su aplinkosaugos pareigūnais, vykdo bendrus reidus, esant galimiems pažeidimams perduoda informaciją atsakingiems inspektoriams. Savivalda nuolat vykdo prevencinius darbus aplinkos kokybės gerinimui.</p> <p>Savivaldybės yra atviros diskusijoms ir pasiūlymams, kaip su turimais resursais dar labiau galėtų prisidėti prie aplinkos kokybės kontrolės funkcijų stiprinimo, tačiau kategoriškai nesutinka šių funkcijų perimti ir jas vykdyti namų ūkių teritorijose.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>AAĮ projektas papildytas nuostatomis, reglamentuojančiomis savivaldybės administracijos tarnautojų į privačias teritorijas (žr. AAĮ projektu keičiamą AAĮ 8 straipsnio 2 dalį).</p> <p>Dėl nuotekų kontrolės žiūrėti Lietuvos savivaldybių asociacijos 2023-06-28 Nr. (6)-SD-670 pastabas Nr. 5 ir 6.</p>